

25.01.2019.

Представљена књига „Краљево у време окупације (1915-1918)“

Промоција књиге „Краљево у окупираној Србији (1915-1918)“, у организацији Историјског архива Краљево, једна је у низу активности организованих у оквиру обележавања манифестације „Дани Светог Саве у Краљеву“.

Књига је настала као плод опсежних истраживања у Аустријском државном архиву у Бечу, Војном архиву у Београду, Историјском архиву Београда, архиви Епархије жичке у Краљеву и Историјском архиву Краљево, а као део пројекта „Краљево у време окупације 1915–1918“, који је подржало Министарство културе и информисања Републике Србије. Циљеви пројекта су били да се обаве истраживања у Аустријском државном архиву која се односе на историју Краљева од 1915. до 1918. године. Овај врло озбиљан посао у дело су преточили др Драгољуб Даниловић, професор историје у краљевачкој Гимназији, и Марија Карапанџић, студент Факултета политичких наука у Бечу, која је од маја до августа 2018. године, у бечком Архиву, обавила истраживања, прегледавши око 1.000 докумената. Према речима аутора, од маја су истраживали у Војном архиву у Београду и Историјском архиву Београда. Истовремено су детаљно прегледали документе у архиви Епархије жичке и Историјском архиву у Краљеву. Велику захвалност дугују Предрагу Радовановићу из Краљева, који је уступио богату архивску грађу.

Како истиче Даниловић, већина историјских извора у овој књизи се први пут објављује и зато сматрају да ће истраживачки резултати бити значајан прилог проучавању историје Великог рата од 1915. до 1918. године у Србији, будући да су пренели једно историјско сведочанство о догађајима који нису баш били најпознатији, нису и даље баш тако познати.

„Надам се да ћемо наставити истраживачку делатност и да ће следеће године књига имати допуњено издање. Она говори о животу града Краљева у време окупације, од 1915. до 1918. године. Почине чувеном битком око Краљева, о којој је много речено у књизи Рада Вукосављевића „Краљево у Великом рату“, а наставља немачком и аустријском окупацијом, тешке године у којем је народ у овом граду, изузетно, под отежавајућим околностима, живео“, рекао је Даниловић, наводећи да се тада преживљавало, а не живело, да су људи гладовали, били болесни, епидемије многих болести су односиле на стотине живота, Краљево је, чак, у једном тренутку имало највећу стопу смртности у Чачанском округу... владала је кроатизација, латинизација, фактички, хрватски језик је био званични језик у граду Краљеву.

„Тада су ђацима предавали Мађари, Хрвати, официри аустроугарске војске и ђаци су буквално били у ситуацији да не смеју да кажу ни које су вере ни које су нације, забрањено је штампање књига, нису смеле да се читају књиге на ћирилицу... У сведочанствима имате потпуно хрватске називе предмета, нешто необично, драгоцено, за људе који до сада ово нису знали“, рекао је о књизи др Драгољуб Даниловић.

Директорка Историјског архива Краљево Весна Милојевић је истакла да, захваљујући сарадњи са Министарством културе и информисања, ова установа

промовише дело у коме су аутори, кроз приказ аутентичне архивске грађе, донели једну потпуно нову причу о окупацији у време Првог светског рата у Краљеву.

„Оно што је, у професионалном смислу, драгоцен, јесте да овога пута имамо паралелни приказ страних и домаћих извора, који пописују, расветљују и употпуњују слику о збивањима у време аустро-угарске окупације у Србији и граду Краљеву од 1915. до 1918. године, што би била иновација у нашем издању. Али оно што мене радује, у људском, обичном маниру, јесте да ово издање доноси једну посебну причу о обичном грађанину Краљева у периоду окупације, о свим страдањима, о свакодневной патњи народа у време окупације, с обзиром на то да су они променили називе улицама, да су уместо ћирилице увели латиницу, да су променили програм рада у школама, да је уведен српскохрватски језик, да се вршила константна кроатизација српских ћака и затирање српске културе“, истакла је директорка установе која стоји иза издања ове веома значајне књиге, осврнувши се на драгоцену сарадњу са др Драгољубом Даниловићем, колегом историчаром, и честитајући свим колегама и ученицима школску славу Светог Саву.

О књизи „која осликава јад и чемер српског народа у време окупације у Србији, а посебно догађаје у нашем граду, који је у то време бројао свега 4.000-5000 људи“ говорио је протојереј-ставрофор Љубинко Костић.